

Natur og vandmiljø, Planter

Case: Forskellige drænproblemer på marken kræver forskellige løsninger

Steen Jensens bedrift i Roslev har meget varierende jordtyper, hvor de gamle drænsystemer var begyndt at blive utilstrækkelige. Det gav problemer med vand på markerne, og krævede korrekt tilkobling af nye drænrør. Det gjorde forarbejdet til drænprojektet særdeles vigtigt.

Case

Antal sidebesøg: 101

Landmand Steen Jensen har de seneste år oplevet, at der var ringe afgrødevækst i de vandlidende pletter i markerne, og at markerne ofte var ufarbare. Selvom det var i små lokale områder af marken, problemerne opstod, kunne det gøre resten af dyrkningsfladen svær at køre på i foråret. Det resulterede ofte i en senere gylletildeling end planlagt.

Landmand Steen Jensen foran nyanlagt drænbrønd. Foto: Martin Stoltenberg Hansen.

Steen Jensen har af flere omgang selv forsøgt at løse problemerne med en gravemaskine, men det at gøre drænarbejdet selv er ikke altid en holdbar løsning.

“

Vi har egentlig gravet flere gange, og det er reparation på reparation på reparation. Det er en skrue uden ende.

— Steen Jensen

Steen Jensen engagerede derfor SM Entreprenørfirma til at forestå drænarbejdet, og ejeren Bugge Ericsson havde i projekteringsfasen indhentet gamle drænkort fra WSP (det gamle Orbicon, der overtog drænarkiv fra Hedeselskabet). På baggrund af det, blev det vurderet hvor de nye rør skulle ligge. Projektet handlede primært om at få spulet de gamle drænrør og supplerer med nogle nye rør i og omkring problemområderne.

Der blevet drænet på fire af Steen Jensens marker, hvor i alt 1400 meter drænrør blev lagt ned. Det svarede til cirka 3 hektars dræning, men disse få hektar påvirkede dræningsforholdene på et meget større område i resten af markerne.

Forskellige jordbundsforhold kræver forskellige drænmetoder

På grund af forskellige jordbundsforhold, krævede arealerne forskellige tilgange.

“

De største udfordringer er skift af jordtyper. Det er en individuel vurdering man skal tage hver gang – det er nye jordtyper og nye problemer. Der er ingen drænprojekter der er ens. Der er ikke en standardløsning.

— Bugge Ericsson

På den ene mark er jorden en tæt lerjord, hvor der samlede sig vand i en lavning. Der fandtes allerede et gammelt drænsystem fra 1940'erne, hvor rørene stadig var i god stand, men hvor der ikke var lagt nok ned i sin tid. Der blev derfor koblet to ekstra rør på det gamle system i lavningen. Det blev suppleret med en drænbrønd i markkanten, der skal gøres det nemt at vedligeholde systemet fremadrettet. Rørene blev lagt på en fibertextdug, og filtergrus på 1-5 mm blev påfyldt under og omkring rørene for at stabilisere rørene og for at filtrere finsand og silt.

Det nye plastikrør kobles på det gamle lerrør fra 1940'erne og dækkes med filtergrus. Foto: Martin Stoltenberg Hansen.

På en anden mark var der også problemer med en lavning, der altid var meget blød at køre i. På skråningen ned mod lavningen fandtes der gamle drænrør, der stadig var i god stand. Har er jorden leret i overjorden, men underjorden er meget humusholdig. Det gjorde underjorden meget våd, da tørvten holder godt på vandet, men det gav ikke i sig selv dræningsproblemer. Årsagen til den store mængde vand i lavningen skyldtes derimod en sandlomme på toppen af bakkesiden: Når der blev gravet ned under lerjorden, blev der fundet rent sand, hvori vandet kan løbe fra de højereliggende arealer. Vandet der løb her, overbelastede altså det gamle drænsystem, og løsningen blev derfor at lægge nye rør på skråningen, således at vandet blev fanget hvor det kom fra.

I den tredje mark fandtes allerede et stort drænsystem, men det var fyldt med finsand i rørene, hvilket gjorde hele marken vandlidende. Løsningen var derfor at spule det gamle system og supplere det med to ekstra rør langs den ene kortsiden, samt den ene langsiden af marken. Forarbejdet til drænarbejde havde desuden afsløret at der findes et okkerpotentielt område ved siden af marken, hvoraf noget af det overlapper med markfladen. Det var derfor vigtigt at nye drænrør, der går ind over okkerområdet ikke har slidser, da okker ellers vil kunne løbe ind i rørene og ud i vandløbet. Generelt er det vigtigt at være opmærksom på diverse love, der kan gøre sig gældende ifb. med drænarbejde, som eksempelvis okkerloven (se Boks 1).

Fakta om Okkerloven

Findes grunden i et okkerpotentielt område, skal der indhentes tilladelse, før man laver enhver form for drænings- eller afvandringsarbejde, dvs. både nydræning, omdræning, reparation og vedligeholdelse.

De enkelte kommuner vil have informationer om hvor de okkerpotentielle områder ligger. Er grunden på et af disse områder, og dræningsarbejdet ikke tillades, kan der være forskellige muligheder indenfor støtte til et okkerrensingsanlæg eller erstatning for den reducerede salgsværdi.

Drænarbejdet kan betale sig

I alt blev der lagt 1400 meter drænrør ned. Selvom drænarbejdet kan være en stor investering, når det laves af professionelle, mener Jensen at det i sidste ende bedre kan betale sig, sammenlignet med de lappeløsninger, man selv kan lave. En effektiv dræning er også essentiel for en udbytterig planteproduktion. Udover et lavt eller ingen udbytte i de vandlidende pletter, blev resten af arealet på Steen Jensens marker også påvirket: Det var mudret at køre i, og det gav både skader i marken og forsinkede markoperationerne.

Ifølge Claus Danefeldt Clemmensen fra brancheforeningen Danske Maskinstationer og Entreprenører er dræningen i Danmark manglende eller af dårlig kvalitet for mange steder:

“

Der er et kæmpe efterslæb med dræning af markerne i Danmark. Hvis du ikke har et godt dyrkningsgrundlag, så er det næsten lige meget hvad du sprøjter med eller sår; hvis du ikke kan komme ud og høste det eller behandle det, bliver det til ingenting. Det gælder om at marken er tjenlig i de perioder hvor du skal køre, så dit rodnet kan udvikle sig optimalt. Så dræning er meget, meget vigtigt.

— Claus Danefeldt Clemmensen

Det hænger sammen med at mange drænsystemer i Danmark efterhånden er meget gamle og/eller ikke er vedligeholdte. Samtidig får vi i dag 100 mm mere nedbør end for et århundred siden, hvilket lægger pres på de gamle dræn.

Så står du med gentagende problemer med vandlidende jorde, er det måske tid til at overveje at undersøge om du har nogle gamle dræn der skal spules og/eller suppleres med nye rør, eller om det er tid til at investere i en hel ny dræning. Du kan læse mere om hvordan du identificerer det specifikke vandproblem på en højlandsjord i folderen [Guide til identificering af årsager til vandlidende højlandsjorde](#), og hvilke løsninger der findes.

Kort 1 over den første mark, hvor gamle drænrør (orange) blev tilkoblet nye (røde) og en drænbrønd blev etableret for enden (rødt punkt). Drænkort fra Bugge Ericsson, SM Entreprenørfirma.

Kort 2 over den anden mark, hvor nye rør (røde) blev lagt i bakkensiden, der hælder fra vejen og ned mod lavningen, hvor man kan se kørespor. De gamle rør (orange) fungerede udmærket, men var overbelastede af vandet, der kom fra sandlommen på bakken. Drænkort fra Bugge Ericsson, SM Entreprenørfirma.

Emneord

Dræning

Drænvirkemidler

Publiceret: 18. november 2021

Opdateret: 18. november 2021

Vil du vide mere?

Ditte Olsen

Konsulent

SEGES

deon@seges.dk

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A. SEGES Tlf. 87 40 50 00
Agro Food Park 15 Fax. 87 40 50 10
8200 Aarhus N Email info@seges.dk

